

Kristjan ja Paul Raud

K. Raud

P. Raud

Ühest sajandist teise

From One Century to the Next

Kristjan ja Paul Raua loomingu näitus
Kumu kunstimuuseumis 22. juuni–8. oktoober 2006

Exhibition of works by Kristjan and Paul Raud
in Kumu Art Museum June 22–October 8, 2006

Kristjan Raud (1865–1943)
Palve. 1927–1933. Värviline guašš
A Prayer. 1927–1933.
Coloured gouache

Kristjan Raud (1865–1943)
Muinasmaale (Muinasväravad). 1933. Süsi
To the Fairyland (The Gates of Fairyland).
1933. Charcoal

Paul Raud (1865–1930)
Lilleniit. 1906–1911. Õli
A Meadow with Flowers. 1906–1911. Oil

Paul Raud (1865–1930)
Magav koer. 1910. Õli
A Sleeping Dog. 1910. Oil

Silmapaistvate kunstnike näitusi korraldatakse maailmas teatud aja järel ikka ja jälle ning mitte ainult seetõttu, et näidata nende senitundmatuid teoseid. Näiteks 15. sajandi maali Antonello da Messina näitus, mis hiljuti lõppes Roomas, ei esitanud midagi sensatsiooniliselt uut, sest tema suhteliselt väikesearvuline säilinud pärand on üsna hästi läbi uuritud ja iga uus atribuutsioon on niikuinii kohe teatavaks saanud. Ent tema ajastu uurimine on edenenud ning selles kontekstis oli lihtsalt vaja tema loomingu tervikuna või vähemalt võimalikult suure ulatuses värske pilguga üle vaadata, et täpsustada teadmisi tema rolli ja seoste kohta vararenessanslikus kunstikultuuris.

Kristjan ja Paul Raua loomingut on erinevates valikutes küllalt sageli eksponeeritud. Neile on pühendatud põhjalikke uurimusi, näiteks Lehti Viiroja monograafia Kristjan Rauast (1981) või Virve Hinnovi monograafia Paul Rauast (1966). Ometi ei saa üsna suurt osa nende loomingust veel tuntuks nimetada, kui mõista tuntuuse all reprodutseerimist ja kunstiteaduslikku käsitlust. Iseäranis käib see Paul Raua kohta. Ühtlasi on viimaste aastakümnete jooksul lisandunud palju uut materjali ja seisukohti selliste voolude kohta nagu 19. sajandi lõpukümnendite ja 20. sajandi alguse sümbolism või sama perioodi impressionismiga lõimuv realism. Neil vooludel on aga olnud oluline osa nii Kristjan Raua kui ka Paul Raua loomingulise palge kujunemisel. Seejuures on mõlemad mingil loomeperioodil nõ. vahetanud rada ja liikunud lähedastel paralleelidel. Nende erinevuse juures teevad sellised kohatised loometeede ristumised ühishäituse eriti huvitavaks ning seda kindlasti mitte ainult uurijale.

Mittespetsialistist vaataja jaoks, kelle ettekujutus kaksikvendade loomingust põhineb mõnel või mõnekümnel nähtud teose originaalil ja sageli kehva kvaliteediga reprod, kätkeb ligi 300 originaalteosest koosnev näitus kahtlemata palju uut, pealegi nauditavat, sest tegu on suurte meistritega, kes valdasid oskumalt oma väljendusvahendeid. Kristjan Raua pärand koosneb eelkõige joonistustest – pliiatsi ja söe abil on ta loonud oma kujuteldava maailma, mille juured on tugevalt reaalsuses. Paul Raud on maali, kes lähtudes reaalsusest laseb end alatasa kaasa kiskuda maalimisest kui niisugusest – värvist, pintsli vabast liikumisest, valmistades rõõmu maaligurmaanidele. Samas oli Paul Raud ka soliidne joonistuslik aluspõhi ning Kristjan Raud on öelnud oma kaaluka sõna ka maalijana.

Üldiselt tuntakse K. Rauda eeskätt „Kalevipoja” teemade käsitlejana ning Paul Rauda portretistina. Ometi ei piirdu nende looming ainult sellega. Näituse üheks eesmärgiks ongi esitada huvitavaid loomeisiksusi nende mitmekülguses. Pealkirjaga „Ühest sajandist teise” juhime tähelepanu nende kunstnike kuumumisele põlvkonda, mis sai oma ühiskondlikud ja esteetilised ideaalid kaasa 19. sajandist ning pidi neid kohandama uue sajandi algul kiirenenud arengutega. Küllap oli nende ning praegu oma teed alustavate kunstnike loomitingimustes mõndagi sarnast.

Mai Levin
Näituse kuraator

Exhibitions of works by prominent artists are organized in the world repeatedly, if only to display works that have previously been unknown. For instance, nothing sensationally new was presented at the exhibition of works by the 15th century painter Antonello da Messina, which recently closed in Rome, since his relatively small surviving legacy has been researched quite thoroughly and every new attribution has become known immediately in any case. However, research on his period has progressed, and in this context, it is necessary to review his work as a whole, or at least to as great an extent as possible, with a fresh view, in order to concretize the knowledge about his role and relationships in the artistic culture of the early Renaissance.

The work of Kristjan and Paul Raud has often been exhibited in various collections. Serious research, such as Lehti Viiroja's monograph on Kristjan Raud (1981) and Virve Hinnov's treatise on Paul Raud (1966), has also been dedicated to them. Nevertheless, we cannot claim that large parts of their work are especially well known, if we understand well known to mean reproductions or treatment by art theorists. This is especially true of Paul Raud. In addition, during the last few decades, a large amount of new material and opinions on such movements as Symbolism in the final decades of the 19th and beginning of the 20th century and Realism that was integrating with Impressionism in the same period has been added. However, these movements played an essential role in the development of Kristjan and Paul Raud's artistic face. Whereas, at some creative period, they have both changed paths and moved on comparable parallels. Considering their differences, the sporadic crossing of their creative paths makes a joint exhibition

especially interesting, and certainly not only for researchers.

For non-specialist viewers, whose impressions of the twin brothers' work are based on a few works that have been seen in the original or a few dozen, often in poor quality reproductions, the exhibition, consisting of almost 300 original works, undoubtedly reveals much that is new, and also enjoyable, because we are dealing with great masters, who have a sure command of their means of expression. K. Raud's legacy consists primarily of drawings—pencil and charcoal are the materials, which he used to create a conceptual world that is firmly rooted in reality. P. Raud is a painter, who, based on reality, continually allowed himself to be absorbed by painting as such—by colours, the free movement of the brush—thereby creating joy for the world's painting gourmets. At the same time, P. Raud also had a solid foundation in drawing, and K. Raud made a significant statement as a painter.

Generally, K. Raud is known primarily for treating themes from *Kalevipoeg* and P. Raud as a portraitist. No matter how justified this might be; their work is not limited to this. One of the goals of the exhibition is to present the versatility of these interesting creative personalities. With the general title, *From One Century to the Next*, we direct attention to the affiliation of these artists with a generation who received their social and esthetic ideals from the 19th century and had to adapt them to the accelerated developments of the beginning of the new century. Their creative circumstances probably had something in common with that of artists starting out today.

Mai Levin
Curator of the Exhibition

Tiibade aeg sirutamise

Paul ja Kristjan Rauda kujunemisaastatele jättis sügava jälje 19.–20. sajandi vahetuse meelelaad. Kaksikvennad alustasid kunstnikena ajal, mil sümbolismi igavesed teemad lummasid kunstnike kujutusvõimet ja 20. sajandi alguse radikaalsed kunstotsingud peegeldasid reaalsuse pealispinnast eemaldumise püüdu. Kõik tundusid ühel hetkel tüdivat nii salonge ummistavast ajaloolisi kunstistiile jälgendavast raskest mõöblist kui ka looduse jälgendamisest. Väljapääsu otsimine realismist viis juugendliku vormi lihtsustamiseni, aga ka indiviidi sisemaailma hämarustesse. Igatseti Suurt Sünteesi, mis suudaks hõlmata ja tervikuks sulatada ruumi ja ajalisi vahemaid, inimese sisemaailma ja universumi. Sajandivahetuse ümber koondus erinevate mõtte- ja stiilisuundade rägastik, üheaegselt uuendati kunsti keelt ja sõnumit. Järk-järguline lahtirebimine 19. sajandist tähendas kultuurilist uuenemist ja isikliku elu normide ülevaatamist, millele Eestis andis oma värvingu baltisaksa kultuuri hääbumine, venestusaeg ja modernismi tulek. See oli uue identiteedi otsimise, aga ka selle eest põgenemise aeg, töö ja lõbu, sügava vaimsuse ja minnalaskmise aeg. Küllap just I maailmasõja sotsiaalse katastroofi tõttu mäletatakse sellele eelnenud aastakümneid erilise instinktide ja sensuaalsuse vabastamise ajana. Paul Rauda portreeritud naise kujudes ei ole ehk niisugust allasurutud seksuaalsust, mis lubaks neid kujutleda toonase moetohtri, doktor Charcot' hüpnosiseansside patsientidena, kuid nad tajuvad alateadlikult oma naiseliku veetluse mõjujõudu. Konrad Mägi ajastuhõnguline dändilikkus (kindad

ja palitu ei tohtinud kunagi päris uued olla, nendega käisid ainult poesellid, kel maitses üldse aimu ei olnud!) ja lumehelik sarkasm on muutunud eesti kunstiajaloo armastatud legendiks. Kui me mõtleme 19. sajandi lõpust, siis kujutleme eelkõige sümbolistide hämaraid pilte ja juugendlikku joonekurva tuuri. Kui räägitakse sümbolismist, käib jutt dekadentsist, armastati tookord öelda.

Võrdpildi poole

Kõik see mõjutas paratamatult Raudade kujunemislugu. Nende sissepoole suunatud vaimulaad, kaldumus otsida ka kõige naturalistlikumalt mõjuvas töös asjade ja nähtuste peidetud olemuslikku tuuma on vaid osaliselt seletatav kaasasündinud juurdleva loomusega. Kusagil taustal tundub alati terendavat sajandivahetuse uusmüstiline vaimuelu. Vennale Münchenist saadetud kirjaes kirjeldab Kristjan Raud teosoofiassa kalduvate vaadetega saksa filosoofi Johannes Mülleri loenguid. „Jumaliku Arnold Böcklini“, Šveitsi päritolu sümbolisti visandlikena mõjunud töid toob ta vennale korduvalt eskujuks, näeb neis tõsise teema ja spontaansema maalimislaadi ühendamise võimalust. „Böcklinlik vaimustatud armastus“ paistab ühel hetkel Kristjan Rauale ülima armastuse kehastusena.

Kunstnikud Raudad tajusid suurepäraselt sümboli tähtsust ja müstika võimalusi. Sümbolistlik pilt ei paku mugavat kunstinautlemise võimalust. Ta ühendab asju, mida on üksiti kergem mõista kui nende vahel kujunevat seost ja pilti kui tervikut. Inimese siseelu hämaraid maastikke hindava kunstniku ees-

märgiks on kujundi hingestamine ja üldistamine, asjade põhimõttekindel tegelikkuse kontekstist väljarebimine. Pilt ei tundu ainult joonte ja värvide harmoonia ega lõikena loodusest, vaid tähenduste uue korrastatusena. Elu ja surm, usk ja kunst moodustasid läbitungimatu koe.

Nende arusaamade väljendamiseks leidis kumbki vend oma tee. Paul Rauda jaoks ei olnud peamine moekalt stiliseeritud kujund. Vabaõhumaalil põhinevast realismist ja erakordsest maalijatalendist piisas, et näidata nii religioossetes kompositsioonides kui algeoorilise sisuga tööd looduse müstilist palet, kunstniku silmis inimese ja jumala osalusel toimuvat müsteeriumit. Suureks kavandatud maali „Töötus“ puhul viitab juba pealkiri müstilise vestluskaaslase kohalolule. Kristjan Raud süvenes suurejoonelise teema käsitlemiseks vajalikku võimsasse visuaalsesse kujundisse. Olles süzeede valikul pühendunud sümbolist, mõtles ta välja oma filosoofilise üldistamise vajadust rahuldava visuaalse süsteemi, musta ja valge vahele jääva, omamoodi äärmusi endasse haarava maailma mudeli. Vaid üksikutele juhtudel vajas Kristjan Raud oma monumentaalse pildisüsteemi dekoreerimiseks värvi.

Igatsus kaotatud paradiisi järele

Sajandivahetuse ideestikku näib kuuluvat kujutlus kaotatud õnnest. Paradiisi otsimine väljaspool euroopalikku tsivilisatsiooni või selle äärealadel viis Paul Gauguini Tahitiile, sajad maalijad aga looduse rüppe. Ületsiiviliseeritud ja dekadentlik Pariis sünnitas igatsuse ürgse ja puutumatu järele. Vabaõhu-

maali harrastuse tõttu tekkisid 19. sajandi lõpukümneleil kõikjal Euroopa kunstnike kolooniad. Siin õpiti tundma tegelikkust ja loodust, õpiti tähendusrikkaks maalima seda, mis seisis tegelikkusena silme ees. Nii võib vendade Raudade aastail 1896–1899 korraldatud maalimisretki Pakri saartele ja Muhusse samuti mõista igatsusena loomuliku eluviisi järele.

Nagu paljude Põhjamaade kunstnike, nii ka Raudade loomingus kasvas sümbolismist välja rahvusromantismi haru, mis tõi sajandivahetuse keerulisele eesti kunsti maastikule legendid ja rahvaluule. Indiviidi hingeelu sümbolite kõrvale kerkisid kollektiivse alateadvuse sümbolkujud. Just Paul Rauda etüüdid võib kokku puutada eesti talupoja loodusega kokkukuulumisest kõneleva loomuliku elamisrütmi, millest suurlinnades tõepoolest ainult unistati. Seesmine selgus, isegi helgus, iseloomustab kunstnikule isiklikult lähedaste taluinimeste kujusid. Seevastu Kristjan Rauda inspireeris müütiliste olevuste ja kangelaste maailm kui rahvusele iseloomuliku eluviisi ürgne aluspõhi. Selles nägi ta elu lõpuni rahvuse ja inimese eksistentsi kristalliseerunud vorme, nende põlist toimimisviisi. Rahvuslik meelsus ja rahvakultuuri hindamine tundus Kristjan Rauale rahvuskultuuri ülesehitamise olulise tingimuse, aga sellest teadmised sünnis ka erakordselt isikupärane ja terviklik looming. „Ma laotan oma tiibu“, lõpetas Kristjan 1902. aasta veebruaris vennale Rooma saadetud kirja. Täpse kujundiga võttis ta kokku lendutusva eesti kunsti arengujoone.

Tiina Abel

A time for stretching one's wings

The character of the transition from the 19th to the 20th century left a deep impression on the developmental years of Paul and Kristjan Raud. The twin brothers started as artists at a time when the eternal topics of Symbolism enchanted the imagination of artists and a radical artistic search reflected aspirations to withdraw from the surface of reality. In an instant, everyone was tired of the heavy furniture that mimicked historical artistic styles and clogged salons, as well as the imitation of nature. The search for an escape from Realism led to the simplification of Art Nouveau forms, and to the shadows of an individual's internal world. A Great Synthesis was longed for that could encompass the distance between room and space, between a person's internal world and the universe, and fuse them into one. A jungle of thought and style directions converged around the turn of the century, and simultaneously, the idiom and message of art was renewed. The gradual separation from the 19th century meant a cultural renewal and a review of personal standards, to which the fading of Baltic German culture, a Russification period, and the arrival of Modernism added its own nuances in Estonia. It was a time of searching for a new identity, but also a time for escaping from this, a time for truth and pleasure, a time of deep spirituality and indifference. Perhaps it was the social catastrophe of the First World War that caused the previous decades to be remembered as a time of special instincts and sensual liberation. The female figures portrayed by Paul Raud do not display the type of suppressed sexuality that would allow them to be visualized as the hypnosis patients of Doctor Charcot, the fashionable doctor of the time, although they perceive the influence of their feminine charm subconsciously. Konrad

Mägi's dandy manner harmonious with the period (one's gloves and coat were never to be quite new, these were worn only by shop assistants, who had not idea of good taste!) and his rakish sarcasm are a beloved legend in Estonian art history. When we think about the end of the 19th century, we first imagine the obscure pictures of the Symbolists and the curved lines of Art Nouveau. When Symbolism is spoken about, the talk is about decadence, was popular saying at the time.

Toward a simile

All this inevitably influenced the development of the Rauds. Their inwardly directly mentality, tendency to search for the substantial hidden essence of things and phenomena even in works that seem the most naturalistic can only partially be explained by an inborn inquisitive nature. The new mystical spiritual life of the turn of the century seems to be looming somewhere in the background. In a letter sent to his brother in Munich, Kristjan Raud describes the lectures of Johannes Müller, a German philosopher with views leaned toward theosophy. He repeatedly mentions the sketch-like works of “Divine Arnold Böcklin”, the Swiss Symbolist, as an example to his brother, and sees in them the possibility to unite serious topics with a more spontaneous manner of painting. To Kristjan Raud, “an inspired Böcklin-like devotion” seems at one point to be the embodiment of supreme love.

The artists Raud had an excellent perception of the importance of symbolism and the opportunities of mysticism. A Symbolist picture does not offer a comfortable opportunity for enjoying art. It unites things that are easier to understand separately, rather than in the connection evolving between them or as an entire picture. The goal of an artist

that respects the shadowy landscapes of a person's internal life is the animation and generalization of the image, and the principled forcible separation of things from their contextual reality. The picture does not only seem like a harmony of lines and colors or a section of nature, but as a new ordering of meanings. Life and death, faith and art form an impenetrable fabric.

Each brother found his own way for expressing these understandings. For Paul Raud, the most important was not a fashionably styled image. The realism based on painting en plein air and exceptional painting talent sufficed for showing the mystical face of nature, the mystery occurring with the participation of man and God through the eye of the artist in both religious compositions as well as works with allegoric content. In the case of the planned large-scaled painting *The Pledge*, the title already refers to the presence of a mystical conversational partner. For the treatment of grand themes, Kristjan Raud delved into the essential powerful visual images. Being a dedicated Symbolist in his plot choice, he thought of a visual system to satisfy his need for philosophical generalization, a world model that was between black and white, and which, in its way, comprises extremes. Only in a few cases did Kristjan Raud need color to decorate his monumental pictorial system.

Longing for a lost paradise

The ideology of the turn of the century seems to include a vision of a lost happiness. A search for paradise outside of European civilization, or on its outskirts, led Paul Gauguin to Tahiti, and hundreds of painters to the bosom of nature. Over-civilized and decadent Paris gave birth to a longing for the primeval and untouched. At the end of the 19th

century, the hobby of painting en plein air created colonies of European artists everywhere. Here one learned to explore reality and nature, to meaningfully paint that which actually stood before one's eyes. The painting trips of the Raud brothers to Pakri and Muhu Island in 1896–1899 can also be understood as a longing for a natural lifestyle.

As with many Nordic artists, a National Romantic branch also grew out of Symbolism in the work of the Rauds, which brought legends and folk poetry to the complicated Estonian artistic landscape at the turn of the century. Alongside the symbols of an individual's psychology, the symbols of a collective subconscious sprang up. It is in Paul Raud's studies that one encounters a natural rhythm of life that speaks of the connection between Estonian peasants and nature, which could only be dreamed of in the city. Internal clarity, even brightness, characterizes the figures of peasants that are personally close to the artist. On the other hand, Kristjan Raud was inspired by the world of mystical beings and heroes, as the primeval basis for the lifestyle characteristic of the people. Until the end of his life, he saw in this the crystallized form of the nation and people's existence, their traditional routine. To Kristjan Raud, the assessment of the national mentality and folk culture seemed to be an essential condition for building a national culture, but from this knowledge, an extraordinarily personal and integral body of work was born. “I am spreading my wings,” Kristjan wrote in closing to his brother from in Rome in 1902. With exact imagery, he summarized the developmental trends of Estonian art that was taking flight.

Tiina Abel

Eelmise, murrangulise sajandiva-
hetuse mõjul ootame ka praegu,
21. sajandi hakul põnevusega,
mida uus sajand meile toob.

Sada aastat tagasi oli Kristjan Raud korraldamas esimest eesti kunsti näitust Tartus, mis pidi avatama Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näituse iseseisva osakonnana augustis, üheaegselt Armas Lindgreni projekteeritud „Vanemuise“ teatrimajaga. Ta ise ja Tallinnas elav vend Paul ei esinenud küll sel näitusel, kuid nad esinesid järgmisel, 1909. aasta näitusel. Seal eksponeeris K. Raud oma sajandialguse tähtsamaid töid – temperamaali „Puhkus rännakul“ (u. 1905, EKM), joonistuste tsükli „Inimene ja öö“ (1907–1909, EKM), jt. Paul Raud aga pani välja oma portreeloomingu paremikku kuuluvad tööd „Autoportree paletiga“ (1908, EKM) ning „Onu Paul piibuga“ (1894–1896, EKM).

1905. aastal puhkenud revolutsioon oli elustanud rahvuslikke lootusi ning mõjunud virgutavalt tegutsemisele nii kunsti-
loome kui ka kultuuri vallas tervikuna. Rahvusromantismi uus puhang haaras

Paul Rauda, kes alates 1905. aastast töötas „Kalevipoja“ teemade kallal ning kavandas kompositsiooni „Meil aiaäärne tänavas“ Lydia Koidula luuletuse ainetel. 1906. aastal maalits ta „Rakvere varemed“ (EKM), mis pole enam impressionistlik etüüd, vaid pigem juugendlik-dekoratiivne, sümbolistliku tähendusvarjundiga maastikukompositsioon, mille suunas oli ta liikunud alates maalist „Kasesalus“ (1900–1901). Ta pürgis põhjamaise looduse üldistuse poole, mis oli dominandiks tema kompositsioonideski. K. Raud lõi religioosse süžee juugendlik-sümbolistliku lahenduse kõrval maalits „Puhkus rännakul“ joonistuse „Milla!“ (1905, EKM) ahelais töömehest tropp suus ja ümber stiilselt juugendlik raamistus trellidest, tabalukudest ja okaskroonist. See oli reageering aktuaalsetele poliitilistele sündmustele ning joonistuse võib seada ühte ritta Vene riigis samaaegselt loodud analoogiliste tööde paremikuga. Ühtaegu meenutab see soomlase Juho Rissaneni suurt akvarelli „Ahelad kaelas“ („Rauta kaulassa“, 1900, Ateneum, Helsingi), millel on rahvusromantiline alltekst. Hõimurahva kunstilisest renessansist olid teadlikud mõlemad vennad Rauad, mõlemad

said sellest ühel või teisel viisil innustust.

Kristjan Raud tegi neil aastatel õnnestunud illustratsioone ja kaanekujundusi „Noor-Eesti“ I albumile (1905), Juhani Aho „Raudteele“, Aleksander Lätte „Meestekoridele“, Otto H. Müntheri „Sulejoonistustele“ (kõik 1906) jm., äratades tasapisi lootusi, et temast võiks kunagi saada „Kalevipoja“ illustreerija. Kuigi tal valmis juba Esimese maailmasõja eelsetel aastatel eepose teemal mitmeid joonistusi, langes see töö põhiliselt iseseisvusaega. Neil aastatel erutavad Rauda kui sümbolisti rohkem üldised, inimlikku eksistentsi puudutavad teemad.

Rahvusromantism, sümbolism, juugendstiil – need olid uued, värsked nähtused kuni Esimese maailmasõja eelõhtuni, mil eesti kunstiski tugevnes ekspressionistlik paatos ning Ado Vabbe esitas koguni abstraktseid katsetusi. K. Raud on sel perioodil juugendliku sümbolismi markantsemaid esindajaid, kuid sajandi alguse kunstihoovusest lasi end kaasa viia ka P. Raud.

Kristjan Rauda tuntakse ja hinnatakse – küllap õigusega – eelkõige kui „Kalevipoja“ illustreerijat, Paul Rauda aga eelkõige kui „Muhu rauga“ (1898, EKM) autorit või

impressionistlike etüüdi meistrit. „Kalevipoja“ joonistuste üldistusjärg tulenes Rauda kui sümbolisti võimest anda kuju nähtuste olemusele, nende inimlik soojus aga tundelisusest, mis sümbolistlikes joonistustes õrnemalt, intiimsemalt avaldub. Seepärast vääriavad sajandi algkümnendid tema loomingus rohkem tähelepanu, nagu ka Paul Rauda loomingus, kelle arenguteest jäaks muidu poolik ettekujutus.

Kristjan ja Paul Rauda näitus „Ühest sajandist teise“ nõuab küll üsna ranget valikut, sest neile jääb isegi Kumu suur saal üsna kitsaks. Siiski püüame anda tasakaalustatud ja terviklikku pilti kõigist nende loomeperioodidest ja -tahkudest, näidates ühtlasi kokkupuutepunkte ja paralleele kaksikvendade loomingus, kes oma erinevuses toredasti teineteist täiendavad. Loode-tavasti tunnetab vaataja näitusel, et rahvusliku kunsti traditsioonid, mille alusepanijate hulka nad kuuluvad, ei seisne ainult rahvusromantilistes süžeedes või talupoeglikus tüpaažis, vaid eelkõige vaimsuses, mentaliteedis – selles peenolluses, mida on raske defineerida.

Mai Levin

Kristjan & Paul Raud

Kristjan Raud (1865–1943)
Tähtede all. 1907–1909. Tušš, guašš
Under the Stars. 1907–1909. Indian ink, gouache

Paul Raud (1865–1930)
Kasesalus. Detail. 1900–1901. Õli
In the Birch Grove. Detail. 1900–1901. Oil

Influenced by the last, radical century transition, today, at the beginning of the 21st century, we are again waiting to see what the new century will bring.

A hundred years ago, Kristjan Raud was organizing the first Estonian art exhibition in Tartu, which was to open as an independent part of the Tartu Estonian Farmers' Association exhibition in August, at the same time as the Vanemuine Theater, designed by Armas Lindgren. Kristjan Raud, and his brother Paul who lived in Tallinn, were not represented at the exhibition, although their work was included at the next exhibition in 1909. At that time, Raud exhibited his most important works from the beginning of the century – the tempera painting *Resting from the Journey* (ca. 1905, AME), the series of drawings entitled *Man and the Night* (1907–1909, AME), and others. Paul Raud contributed the best of his portraits, *Self-Portrait with a Palette* (1908, AME) and *Uncle Paul with a Pipe* (1894–1896, AME).

The revolution that broke out in 1905 had enlivened national hopes and stimulated artistic creation as well as activity in the cultural field as a whole. The new currents of National Romanticism seized Paul Raud,

who, starting in 1905, worked on themes from *Kalevipoeg* and planned his composition *Our Garden by the Roadside* based on Lydia Koidula's poetry. In 1906, he painted *The Rakvere Ruins* (AME), which is no longer an Impressionist study, but rather an Art Nouveau-decorative landscape composition with symbolic shadings of meaning, a direction he had been working toward since painting his *In the Birch Grove* (1900–1901). He was aspiring toward a generalization of northern nature, which also dominated his compositions. Alongside the Art Nouveau-Symbolist solution in the religious painting, *Resting from the Journey*, Kristjan Raud created a drawing *When?* (1905, AME), depicting a worker with plug in his mouth, that features an Art Nouveau style frame of bars, padlocks, and barbed wire. This was a reaction to actual political events, which can be compared to the best of similar works created at the same time in Russia. It also recalls the large watercolour, entitled *Wearing Chains* (*Rauta kaulassa*, 1900, Ateneum, Helsinki), by the Finnish artist, Juho Rissanen, which has a National Romantic subtext. Both the Raud brothers were aware of the artistic renaissance of the kindred people, and both were inspired by this in one way or another.

In those years, Kristjan Raud produced successful illustrations and cover designs for the first *Young Estonia Album* (1905), Juhani Aho's *Railroad*, Aleksander Lätte's *Men's Choirs*, Otto H. Münther's *Pen Drawings* (all in 1906), etc., thereby slowly awakening the hope that he might someday illustrate *Kalevipoeg*. Although he produced several drawings on the theme of the epic poem in the pre-World War I years, essentially the work took place during the Period of Independence. In those years, Raud, the Symbolist, was inspired more by general topics related to human existence.

National Romanticism, Symbolism, Art Nouveau – these were new, fresh phenomena until the eve of the First World War, when Expressionist pathos also becomes stronger in Estonian art, and Ado Vabbe even produces Abstract experiments. During this period, Kristjan Raud is one of the most pronounced representatives of Art Nouveau Symbolism, and Paul Raud also allows himself to be swept along by the artistic current of the beginning century.

Kristjan Raud is known and appreciated – probably justifiably – primarily as the Raud of *Kalevipoeg*; Paul Raud – primarily as the creator of the *An Elderly Man from*

Muhu (1898, AME) or the master of Impressionist studies. However, the power of the *Kalevipoeg* drawings to generalize resulted from the power of Raud as a Symbolist to give shape to the nature of phenomena – their human warmth, the sentimentality that is more gently and intimately expressed in Symbolist drawings. Therefore, the first years of the century deserve more attention in his work, as they do in the work of Paul Raud, whose development would otherwise be only incompletely understood.

The Kristjan and Paul Raud's exhibition, *From One Century to the Next*, required quite a strict selection, because even Kumu's Great Hall is not quite large enough. However, we have tried to give a balanced and complete picture of their creative periods and facets, while showing the contact points and parallels in the work of the twins, who splendidly complement each other. Hopefully, visitors to the exhibition will discern that the traditions of Estonian national art – the originators of which they are – do not consist only of National Romantic subjects or peasant typage, but primarily of a spirituality and mentality – of that fine substance that is hard to define.

Mai Levin

Näitusega kaasnevad üritused

Konverents

Kumu auditooriumis 6. oktoobril 2006
Algusega kell 10.00
Ettekannete pikkuseks on 30 minutit

Rahvusromantiline ärkamisaeg kujutavas kunstis, mis Põhjamaades leidis väljenduse eriomases sümbolismist, akadeemilisest realismist ja juugendstiili dekoratiivsest tinglikkusest kujunenud sünteetilises laadis, elati läbi peamiselt eelmise sajandi viimastel aastakümnetel, Soomes osalt ka käesoleva sajandi algul. Samalaadne noore väikerahva kultuuriteadvusele oluline etapp sai eriti Kristjan Raua, aga ka Paul Raua loomingus teoks erandlikult hilinenud ja vaoshoitumal viisil alates 20. sajandi algusaastaist kuni II maailmasõjani toimunud arengus. Milline on tegelikult Kristjan ja Paul Raua fenomen eesti kunsti- ja kultuuriloos? Sellele küsimusele aitab vastust leida toimuv konverents, kus käsitletakse tolleaegse kultuuri ja kunsti arengu taustsüsteemi, rahvusvahelisi, peamiselt vene ja saksa kultuuriruumist tulnud ajastuomaseid mõjutusi ning Raudade loomingu paralleelnähtusi soome kunstis. Konverents mõtestab kaasaegses võtmes mitmeid rahvusromantismi ja folklooriuuringutega seotud probleeme.

Konverentsi kava*

Kumu kunstimuuseumi direktori Sirje Helme tervitus konverentsist osavõtjatele

- Dr. Bettina Baumgärtel
Maaliosakonna juhataja, sihtasutus Museum Kunst Palast Ehrenhofi lossis, Düsseldorf
Eestimaalastest professorite osa
Düsseldorfi Kunstiakadeemias
  - Tiina Abel
Kuraator, Kumu kunstimuuseum
Daamid poolpöördes. Paul Raua portreeloomingu taustast
  - Dr. Mart Kivimäe
Sümbolismi kultuuri rahvuslikkus ja rahvusvahelisus
  - Mai Levin
Peaspetsialist, Eesti Kunstimuuseum
Kristjan ja Paul Raud omaaegse kunsti kontekstis
- Kohvipaus
- Elo-Hanna Seljamaa, M.A.
Folklorist
Rahva ja rahvuse, traditsiooni ja modernismi dünaamika Kristjan Raua vaadetes
  - Erkki Antonen
Ateneum, Helsinki
„Kalevala” illustreerimisest
  - Dr. Ülo Tedre
Folklorist
„Kalevipoja” uurimine ja väljaandmine 1920.–1930. aastatel

*Konverentsi kavas ja esinejate teemade sõnastuses võib esineda muudatusi

Filmiprogramm Kumu auditooriumis

Jälgige reklaami!

„**Kristjan Raud**”. Eesti Telefilm 1965
(rež. Virve Aunre). Eesti keeles

„**Akseli & Nuori Suomi**”. 2006. (stsen. ja rež. Yrjö Teinilä). Soome keeles, eestikeelsete subtiitritega
2006. aastal Tampere Kunstimuuseumis toimunud Akse-
li Gallen-Kallela (1865–1931) näitusega kaasnenud film
kunstniku elust ja loomingust. A. Gallen-Kallela loomingu-
gulist panust hinnatakse väga kõrgelt kunstniku kodumaal
Soomes, kus teda peetakse soome kunsti alusepanijaks ja
„soomluse ülesehitajaks”. Kunstnikku võib pidada ka rah-
vusvaheliselt kõige tuntumaks soome kunstnikuks.

Haridusprogrammid ja kunstiateljeed

Info ja registreerimine tööpäevadel
tel. 602 6074 või haridus@ekm.ee

RAUDtee

Lühidalt Eesti kunsti klassikat tutvustav ning eriti Kristjan ja Paul Raua loomingut käsitlev haridusprogramm Kumu erinevatel korrustel. Kuni 8. oktoobrini 2006
Lastegruppidele
Osalustasu 25.-. Eelregistreerimisega

Kunstikonkurss „Päike või kalliskivi”

Muinasjutuline kunstikonkurss lastele ja peredele Kristjan Raua pildi „Muinasmaale” baasil. Konkursi juhendi leiab Kumu infoletist. Kuni 8. oktoobrini 2006
Hind: 25.-

Keraamikaateljee: Inimene ja öö. Monotüüpia savil

4. ja 26. juuli; 5. ja 8. august kell 15.00–17.00
Noortele ja täiskasvanutele
Juhendaja keraamik Aigi Orav
Hind ühele osalejale 200.-
Grupi suurus kuni 12 inimest. Eelregistreerimisega

Graafikaateljee: Kuum raud. Segatehnikad

25. ja 26. juuli; 8. ja 9. august kell 15.00–17.00
Noortele ja täiskasvanutele
Juhendaja graafik Loit Jõekalda
Hind ühele osalejale 200.-
Grupi suurus kuni 12 inimest. Eelregistreerimisega

Album/kataloog „Kristjan ja Paul Raud. Ühest sajandist teise”

Ilmumisaeg august 2006.
Kristjan ja Paul Raua näitu-
sega kaasnev mahukas raa-
mat tutvustab põhjalikult
kunstnike elu ja loomingut
erinevate perioodide kaupa,
sisaldab arvukalt reprodukt-
sioone ning mõlema kunst-
niku teoste kataloogi.

Autor: Mai Levin
Kujundaja: Tiit Jürna
Eesti ja inglise keeles
335 lk

EESTI KUNSTIMUUSEUM

KUMU

Kumu kunstimuuseum Kumu Art Museum

Avatud:

mai–september
T, K, R, L, P 11–18; N 11–21
oktoober–aprill K–P 11–18

Open:

May–September
Tue, Wed, Fri, Sat, Sun
11am–6pm; Thu 11am–9pm
October–April
Wed–Sun 11 am–6 pm

Address / Address:

Weizenbergi 34 / Valge 1
10127 Tallinn

Tel. +372 602 6001
Fax +372 602 6002

muuseum@ekm.ee
www.ekm.ee

Väljaandja: Eesti Kunstimuuseum 2006
Ajalehe päise kujundus: Tiit Jürna
Fotod: Stanislav Stepaško

Päise kujunduses kasutatud detaile
teostest: Kristjan Raud. Kalevipoja sõit
Põhjamaale (Sõit maailma otsa). 1935.
Süsi; Paul Raud. Naise portree. 1911. Õli

© Helge Raud-Pihelga: Kristjan Raud
© Kärkjoukkue Oy, Tampere Kunsti-
muuseum ja eraisikutest autoriõiguste
valdajad: „Akseli & Nuori Suomi”